

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

zo 17. decembra 2015*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Článok 56 ZFEÚ — Slobodné poskytovanie služieb — Zásada rovnosti zaobchádzania a zásada zákazu diskriminácie — Povinnosť transparentnosti — Pôsobnosť tejto povinnosti — Národné kolektívne zmluvy — Režim sociálneho zabezpečenia doplnkový k všeobecnému režimu — Určenie poisťovacej organizácie poverenej správou tohto režimu sociálnymi partnermi — Rozšírenie tohto režimu na všetkých zamestnancov a zamestnávateľov odvetvia činnosti, ktorého sa týka ministerské nariadenie — Obmedzenie časových účinkov prejudiciálneho rozhodnutia Súdneho dvora“

V spojených veciach C-25/14 a C-26/14,

ktorých predmetom sú dva návrhy na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podané rozhodnutiami Conseil d'État (Štátna rada, Francúzsko) z 30. decembra 2013 a doručené Súdnemu dvoru 20. januára 2014, ktoré súvisia s konaniami:

Union des syndicats de l'immobilier (UNIS)

proti

ministre du Travail, de l'Emploi et de la Formation professionnelle et du Dialogue social,

Syndicat national des résidences de tourisme (SNRT) a i. (C-25/14)

a

Beaudout Père et Fils SARL

proti

ministre du Travail, de l'Emploi et de la Formation professionnelle et du Dialogue social,

Confédération nationale de la boulangerie et boulangerie-pâtisserie française,

Fédération générale agro-alimentaire – CFDT a i. (C-26/14),

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda štvrtej komory T. von Danwitz, vykonávajúci funkciu predsedu piatej komory, sudcovia D. Šváby (spravodajca), A. Rosas, E. Juhász a C. Vajda,

generálny advokát: N. Jääskinen,

* Jazyk konania: francúzština.

tajomník: V. Tourrès, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 22. januára 2015,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Union des syndicats de l'immobilier (UNIS), v zastúpení: C. Bertrand a F. Blancpain, avocats,
- Beaudout Père et Fils SARL, v zastúpení: F. Uroz a P. Praliaux, avocats,
- Syndicat national des résidences de tourisme (SNRT) a i., v zastúpení: J.-J. Gatineau, avocat,
- Confédération nationale de la boulangerie et boulangerie-pâtisserie française, v zastúpení: D. Le Prado a J. Barthélémy, avocats,
- Fédération générale agroalimentaire – CFDT a i., v zastúpení: O. Coudray, avocat,
- francúzska vláda, v zastúpení: D. Colas, R. Coesme a F. Gloaguen, splnomocnení zástupcovia,
- belgická vláda, v zastúpení: M. Jacobs, L. Van den Broeck a J. Van Holm, splnomocnené zástupkyne,
- Európska komisia, v zastúpení: A. Tokár a O. Beynet, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 19. marca 2015,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrhy na začatie prejudiciálneho konania sa týkajú výkladu článku 56 ZFEÚ.
- 2 Tieto návrhy boli podané v rámci dvoch odlišných konaní začatých na návrh Union des syndicats de l'immobilier (UNIS) a Beaudout Père et Fils SARL s cieľom zrušiť dve nariadenia, ktoré prijal minister práce, zamestnanosti, prípravy na povolanie a sociálneho dialógu (ministre du Travail, de l'Emploi a Formation professionnelle et du Dialogue social), týkajúce sa rozšírenia pôsobnosti kolektívnych dohôd, určujúcich inštitúciu sociálneho zabezpečenia ako jedinú organizáciu spravujúcu jeden alebo viacero doplnkových režimov sociálneho zabezpečenia alebo náhrady nákladov na zdravotnú starostlivosť, na všetkých zamestnávateľov a zamestnancov daného odvetvia činnosti.

Vnútroštátny právny rámec

- 3 Podľa článku L. 911-1 Zákonníka sociálneho zabezpečenia (code de la sécurité sociale) v znení uplatniteľnom na veci samé možno kolektívne poistné krytie v prospech zamestnancov ako doplnok k poistnému krytiu vyplývajúcejmu zo systému sociálneho zabezpečenia stanoviť okrem iného kolektívnymi zmluvami alebo kolektívnymi dohodami. Podľa článku L. 911-2 tohto zákonníka sa takéto kolektívne krytie môže vzťahovať na riziká týkajúce sa narušenia fyzickej integrity osoby alebo riziká spojené s materstvom, a to ako doplnok k poistnému krytiu vyplývajúcejmu zo systému sociálneho zabezpečenia. Podľa článku L. 2262-1 Zákonníka práce (code du travail) v znení uplatniteľnom na veci samé je uplatňovanie kolektívnych zmlúv a kolektívnych dohôd v zásade

povinné pre signatárov alebo členov organizácií alebo zoskupení, ktoré sú signatármi. Článok L. 911-3 Zákonníka sociálneho zabezpečenia však stanovuje, že pôsobnosť týchto kolektívnych zmlúv a dohôd možno rozšíriť nariadením príslušného ministra.

- 4 Uvedený Zákonník práce upravuje toto konanie o rozšírení najmä svojimi článkami L. 2261-15, L. 2261-16, L. 2261-19, L. 2261-24, L. 2261-27 a D. 2261-3.
- 5 Vyplýva z neho, že pôsobnosť zmlúv vyššieho stupňa, ako aj dohôd vzťahujúcich sa na povolanie alebo viacero povolání uzavretých v rámci zmiešaného výboru, rovnako ako dodatkov a príloh k nim, možno za určitých podmienok rozšíriť nariadením príslušného ministra, ktorého účelom je stanoviť ich záväznosť pre všetkých zamestnancov a zamestnávateľov, ktorí patria do pôsobnosti dotknutej zmluvy alebo dohody. Takéto konanie možno začať buď na návrh organizácie zastupujúcej zamestnávateľov alebo zamestnancov, ktorí sú súčasťou zmiešaného výboru, v rámci ktorého bola táto zmluva alebo dohoda uzatvorená, alebo z podnetu ministra práce.
- 6 Na základe tohto konania je v *Úradnom vestníku Francúzskej republiky (Journal officiel de la République française)* uverejnené stanovisko, v ktorom sa uvedie miesto, kde bola dotknutá zmluva alebo dohoda uložená, a dotknuté organizácie a osoby sa vyzvú, aby oznámili svoje pripomienky v lehote pätnástich dní od dátumu tohto uverejnenia. Je potrebná predchádzajúca porada s Národnou komisiou pre kolektívne vyjednávanie (Commission nationale de la négociation collective), ktorá musí vydať schvalujúce odôvodnené stanovisko. V prípade odôvodnenej námietky zo strany aspoň dvoch zamestnávateľských organizácií alebo dvoch zamestnaneckých organizácií zastúpených v tejto komisii sa minister môže znova podrobne poradiť s touto komisiou a následne rozhodnúť o rozšírení so zreteľom na nové stanovisko, ktoré musí táto komisia vydať.
- 7 V súlade s článkom L. 912-1 Zákonníka sociálneho zabezpečenia v znení uplatniteľnom v rámci vecí samých platí, že ak kolektívne dohody upravujúce krytia v prospech zamestnancov stanovujú vzájomné podieľanie sa na rizikách zo strany jednej alebo viacerých organizácií oprávnených konať ako poisťovne, v ktorých sú povinne poistené podniky, na ktoré sa vzťahuje pôsobnosť týchto dohôd, tieto dohody musia obsahovať ustanovenie upravujúce preskúmanie podmienok organizácie vzájomného podieľania sa na rizikách, a to prinajmenšom raz za päť rokov.

Spory vo veciach samých a prejudiciálne otázky

- 8 Pokiaľ ide o vec C-25/14, Conseil d'État (Štátna rada) uvádza, že dodatky k národnej kolektívnej zmluve pre odvetvie nehnuteľností č. 48 z 23. novembra 2010, ako aj č. 49 a 50 zo 17. mája 2011 zaviedli režim sociálneho zabezpečenia vzťahujúci sa na riziká úmrtia, pracovnej neschopnosti a invalidity, ako aj doplnkový režim náhrady nákladov na zdravotnú starostlivosť pre všetkých zamestnancov dotknutého odvetvia činnosti.
- 9 Článok 17 dodatku č. 48 z 23. novembra 2010 určuje ako jedinú poisťovaciu organizáciu pre zabezpečenie týchto dvoch režimov Institution de prévoyance du groupe Mornay (ďalej len „IPGM“).
- 10 Nariadením ministra práce, zamestnanosti a zdravotníctva (ministre du Travail, de l'Emploi et de la Santé) z 13. júla 2011 boli uvedené dodatky vyhlásené za záväzné pre všetkých zamestnancov a zamestnávateľov v tomto odvetví činnosti.
- 11 UNIS žalobou podanou 23. septembra 2011 navrhla zrušenie tohto ministerského nariadenia, a to najmä z dôvodu, že IPGM bola určená ako jediná poisťovacia organizácia pre uvedené režimy, pričom nebola dodržaná povinnosť transparentnosti vyplývajúca zo zásady zákazu diskriminácie na základe štátnej príslušnosti a zo zásady rovnosti zaobchádzania, ktoré vyplývajú z článku 56 ZFEÚ.

- 12 Podľa vnútroštátneho súdu treba IPGM napriek tomu, že jej účelom nie je dosahovanie zisku a že koná na základe zásady solidarity, považovať za podnik vykonávajúci hospodársku činnosť, ktorý si sociálni partneri vybrali spomedzi iných podnikov, s ktorými súťaží na trhu služieb sociálneho zabezpečenia.
- 13 Pokiaľ ide o vec C-26/14, tento súd uvádza, že dodatok k národnej kolektívnej zmluve pre odvetvie pekárstva a cukrárstva (remeselné podniky) č. 83 z 24. apríla 2006 zaviedol režim doplnkovej náhrady nákladov na zdravotnú starostlivosť pre všetkých zamestnancov dotknutého odvetvia činnosti, a to na základe vzájomného podieľania sa na krytých rizikách a povinnej účasti zamestnávateľov.
- 14 Článok 6 dodatku č. 100 k tej istej kolektívnej zmluve určuje AG2R Prévoyance, inštitúciu sociálneho zabezpečenia, ako jedinú poisťovaciu organizáciu pre tento režim. Dodatkom k tejto kolektívnej zmluve sú stanovené aj plnenia a príspevky týkajúce sa uvedeného režimu.
- 15 Nariadením ministra práce, zamestnanosti a zdravotníctva z 23. decembra 2011 bol uvedený dodatok č. 100 vyhlásený za záväzný pre všetkých zamestnancov a zamestnávateľov v tomto odvetví činnosti.
- 16 Vnútroštátny súd s implicitným odkazom na body 59 až 65 rozsudku AG2R Prévoyance (C-437/09, EU:C:2011:112), ktorý ponechal túto otázku na posúdenie vnútroštátnych súdov, usudzuje, že AG2R Prévoyance, hoci jej účelom nie je dosahovanie zisku a koná na základe zásady solidarity, bola slobodne zvolená sociálnymi partnermi a v nadväznosti na rokovania, ktoré sa týkali najmä podmienok výberu tejto inštitúcie spomedzi inštitúcií sociálneho zabezpečenia, inštitúcií vzájomného podieľania sa na rizikách a poisťovacích podnikov, ktoré mohli byť určené na zabezpečovanie doplnkového režimu, o aký ide. Preto treba túto inštitúciu sociálneho zabezpečenia považovať za podnik vykonávajúci hospodársku činnosť, ktorý si sociálni partneri vybrali spomedzi iných podnikov, s ktorými súťaží na trhu služieb sociálneho zabezpečenia.
- 17 V rámci toho istého implicitného odkazu na rozsudok AG2R Prévoyance (C-437/09, EU:C:2011:112) si však vnútroštátny súd osvojuje analýzu vykonanú v bodoch 66 až 81 tohto rozsudku a v dôsledku toho usudzuje, že ani dotknutý dodatok, ani nariadenie o rozšírení nie sú protiprávne z hľadiska článkov 102 ZFEÚ a 106 ZFEÚ. Okrem toho zamietá výhradu založenú na absencii vyhlásenia súťaže, ktoré by predchádzalo určeniu poisťovacej organizácie, ako nesúvisiacu s týmito článkami.
- 18 Conseil d'État (Štátna rada) naopak v oboch rozhodnutiach o podaní návrhov na začatie prejudiciálneho konania spomína rozsudok Sporting Exchange (C-203/08, EU:C:2010:307) týkajúci sa udelenia výlučného práva prevádzkovať hazardné hry. Uvádza, že v súlade s bodom 47 tohto rozsudku je povinnosť transparentnosti predchádzajúcou povinnou podmienkou práva členského štátu udeliť hospodárskemu subjektu výlučné právo vykonávať hospodársku činnosť bez ohľadu na to, akým spôsobom sa tento hospodársky subjekt vyberie.
- 19 V tomto kontexte si tento vnútroštátny súd kladie otázku, či je dodržanie tejto povinnosti aj povinnou predchádzajúcou podmienkou, ktorú musí členský štát splniť pred rozšírením pôsobnosti kolektívnej dohody, ktorou sa jedinej poisťovacej organizácii vybratej sociálnymi partnermi zveruje správa povinného doplnkového režimu sociálneho zabezpečenia zriadeného v prospech zamestnancov daného odvetvia činnosti, na všetky podniky tohto odvetvia.
- 20 V dôsledku toho Conseil d'État (Štátna rada) rozhodla v oboch veciach samých prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru v každej z týchto vecí tú istú otázku, ktorá znie:

„Je dodržanie povinnosti transparentnosti vyplývajúcej z článku 56 ZFEÚ podmienkou, ktorú musí členský štát splniť pred rozšírením pôsobnosti kolektívnej dohody, ktorou sa jedinému subjektu vybratej sociálnymi partnermi zveruje správa povinného doplnkového režimu sociálneho zabezpečenia zriadeného v prospech zamestnancov, na všetky podniky daného odvetvia?“

- 21 Rozhodnutím predsedu Súdneho dvora z 29. januára 2014 boli veci C-25/14 a C-26/14 spojené na účely písomnej časti konania, ústnej časti konania a rozsudku.

O návrhu na opätovné otvorenie ústnej časti konania

- 22 Listom doručeným do kancelárie Súdneho dvora 8. apríla 2015 podalo Národné združenie francúzskych pekárov a pekárov cukrárov (Confédération nationale de la boulangerie et boulangerie-pâtisserie française) návrh na opätovné začatie ústnej časti konania. V podstate tvrdí, že k určitým tvrdeniam, predloženým v rámci tohto prejudiciálneho konania ako podstatné, sa oprávnené subjekty ústne nevyjadrili. Ide najmä o otázku, či má zmluva sporná vo veci samej nepochybný cezhraničný význam z hľadiska jej charakteristík a dôsledkov spojených s vlastnou správou doplnkového režimu sporného vo veci samej C-26/14, ako aj s podmienkami uzavretia kolektívnej dohody a právomocami, ktoré má príslušný minister v súvislosti s rozšírením takejto dohody, pokiaľ ide o posúdenie existencie prípadného obmedzenia slobodného poskytovania služieb a možného odôvodnenia takéhoto obmedzenia.
- 23 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že v súlade s článkom 83 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora môže Súdny dvor kedykoľvek po vypočutí generálneho advokáta rozhodnúť o opätovnom začatí ústnej časti konania, najmä ak usúdi, že nemá dostatok informácií alebo ak sa má vo veci rozhodnúť na základe tvrdenia, o ktorom sa nemali možnosť vyjadriť účastníci konania alebo subjekty oprávnené podľa článku 23 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie.
- 24 V prejednávanej veci Súdny dvor po vypočutí generálneho advokáta usudzuje, že má k dispozícii všetky informácie potrebné na zodpovedanie položenej otázky a že účastníci konania sa k týmto informáciám ústne vyjadrili.
- 25 Preto treba návrh Národného združenia francúzskych pekárov a pekárov cukrárov (Confédération nationale de la boulangerie et boulangerie-pâtisserie française) zamietnuť.

O prejudiciálnych otázkach

- 26 Svojou otázkou v každom návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa Conseil d'État (Štátna rada) v podstate pýta, či sa na skutočnosť, že členský štát rozšíri pôsobnosť kolektívnej dohody uzatvorenej organizáciami zastupujúcimi zamestnávateľov a zamestnancov určitého odvetvia činnosti, ktorou sa jedinému hospodárskemu subjektu vybratému sociálnymi partnermi zveruje správa povinného doplnkového režimu sociálneho zabezpečenia zriadeného v prospech zamestnancov, na všetkých zamestnávateľov a zamestnancov daného odvetvia činnosti, vzťahuje povinnosť transparentnosti vyplývajúca z článku 56 ZFEÚ.
- 27 Na úvod treba po prvé pripomenúť, že pokiaľ ide o poskytovania služieb, ktoré vyžadujú zásah vnútroštátnych orgánov, akým je koncesia na služby, povinnosť transparentnosti sa nevzťahuje na akékoľvek plnenie, ale len na plnenia, ktoré majú nepochybný cezhraničný význam, a to z dôvodu, že objektívne môžu byť zaujímavé pre hospodárske subjekty usadené v iných členských štátoch, ako je štát, do ktorého patrí orgán, ktorý ich prideluje (pozri analogicky najmä rozsudok SECAP a Santorso, C-147/06 a C-148/06, EU:C:2008:277, bod 24).
- 28 V tejto súvislosti treba konštatovať, že vnútroštátny súd neuviedol potrebné skutočnosti, na základe ktorých by Súdny dvor mohol overiť, či vo veciach samých existuje nepochybný cezhraničný záujem. Treba pritom pripomenúť, že ako vyplýva z článku 94 rokovacieho poriadku, z návrhu na začatie prejudiciálneho konania musí mať Súdny dvor možnosť oboznámiť sa so zhrnutím skutkového stavu, z ktorého prejudiciálne otázky vychádzajú, ako aj so spojitou existujúcou najmä medzi týmto skutkovým stavom a prejudiciálnymi otázkami. Preto by sa zistenie potrebných skutočností

umožňujúcich overenie existencie nepochybného cezhraničného záujmu, ako aj vo všeobecnosti všetky zistenia, ktorých vykonanie prináleží vnútroštátnemu súdu a od ktorých závisí uplatniteľnosť aktu sekundárneho alebo primárneho práva Únie, mali uskutočniť predtým, než sa vnútroštátny súd obráti na Súdny dvor (pozri rozsudok Azienda sanitaria locale n. 5 „Spezzino“ a i., C-113/13, EU:C:2014:2440, bod 47).

- 29 Z dôvodu ducha spolupráce, ktorý existuje vo vzťahoch medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdny dvorom v rámci prejudiciálneho konania, však absencia takýchto predchádzajúcich zistení vnútroštátnemu súdu týkajúcich sa existencie prípadného nepochybného cezhraničného záujmu nemá nevyhnutne za následok neprípustnosť návrhu, ak Súdny dvor s prihliadnutím na skutočnosti vyplývajúce zo spisu usúdi, že vnútroštátnemu súdu môže poskytnúť užitočnú odpoveď. Platí to najmä v prípade, že rozhodnutie vnútroštátnemu súdu obsahuje dostatok relevantných skutočností na to, aby bolo možné posúdiť prípadnú existenciu takéhoto záujmu (rozsudok Enterprise Focused Solutions, C-278/14, EU:C:2015:228, bod 19 a citovaná judikatúra).
- 30 Existenciu nepochybného cezhraničného záujmu treba posúdiť na základe súhrnu relevantných kritérií, akými sú hospodársky význam zmluvy, geografické miesto jej výkonu alebo jej technické vlastnosti, s prihliadnutím na vlastné charakteristiky dotknutej zmluvy (pozri v tomto zmysle najmä rozsudok Belgacom, C-221/12, EU:C:2013:736, bod 29 a citovanú judikatúru).
- 31 Pokiaľ ide o existenciu nepochybného cezhraničného záujmu, treba uviesť, že z pripomienok oprávnených subjektov vyplýva rozdielnosť názorov na túto otázku.
- 32 V dôsledku toho Súdny dvor poskytuje odpoveď len s výhradou, že vnútroštátny súd môže vo veci samej zistiť nepochybný cezhraničný záujem (rozsudok Enterprise Focused Solutions, C-278/14, EU:C:2015:228, bod 19 a citovaná judikatúra). Preto sa nasledujúce úvahy uvádzajú s výhradou, že priznanie práva správy každého z doplnkových režimov sociálneho zabezpečenia sporných vo veciach samých pre všetkých zamestnávateľov a zamestnancov patriacich do dotknutých odvetví činností predstavuje nepochybný cezhraničný záujem, čo však prináleží preveriť vnútroštátnemu súdu.
- 33 Po druhé treba uviesť, že pokiaľ orgán verejnej moci rozhodne, že kolektívna dohoda určujúca jediný hospodársky subjekt poverený správou povinného doplnkového režimu sociálneho zabezpečenia počas stanoveného obdobia je záväzná pre všetkých zamestnávateľov a zamestnancov daného odvetvia činnosti, toto rozhodnutie je záväzné aj pre tých, ktorí vzhľadom na to, že nie sú členmi signatárskej organizácie, neboli zastúpení pri dojednávaní a uzatváraní dotknutej dohody.
- 34 Po tretie výlučné právo v prospech tejto organizácie vzniká účinkom uvedeného rozhodnutia (pozri v tomto zmysle rozsudok Albany, C-67/96, EU:C:1999:430, bod 90). Toto rozhodnutie o rozšírení má vylučujúci účinok vo vzťahu k subjektom usadeným v iných členských štátoch, ktoré by potenciálne mali záujem o výkon tejto správcovskej činnosti (pozri analogicky rozsudok Sporting Exchange, C-203/08, EU:C:2010:307, bod 47).
- 35 Po štvrté vytvorenie výlučného práva orgánom verejnej moci v zásade vyžaduje dodržanie povinnosti transparentnosti (pozri v tomto zmysle rozsudok Sporting Exchange, C-203/08, EU:C:2010:307, bod 47). V dôsledku toho výkon právomoci tohto orgánu rozšíriť záväznú povahu kolektívnej dohody týkajúcej sa určenia jedinej organizácie na správu doplnkového režimu sociálneho zabezpečenia vyžaduje, aby subjekty, ktoré majú potenciálny záujem, iné ako subjekt, ktorý bol určený, mali vopred príležitosť oznámiť svoj záujem zabezpečovať takúto správu, a aby k určeniu subjektu povereného správou tohto doplnkového režimu došlo úplne nestranne.
- 36 Pokiaľ ide o položenú otázku, zdá sa, že v mechanizme, o aký ide vo veciach samých, pochádza vytvorenie výlučného práva zo zásahu orgánu verejnej moci, pri ktorom musí byť v zásade dodržaná povinnosť transparentnosti vyplývajúca z článku 56 ZFEÚ.

- 37 V tejto súvislosti treba uviesť, že predmet rozhodnutia o rozšírení sporného vo veciach samých, konkrétne dohoda uzatvorená v nadväznosti na kolektívne dojednanie medzi zastupiteľskými organizáciami zamestnávateľov a zamestnancov daného odvetvia činnosti, nemá za následok vyňatie tohto rozhodnutia spod požiadaviek transparentnosti vyplývajúcich z článku 56 ZFEÚ.
- 38 Z judikatúry vyplýva, že povinnosť transparentnosti vyplýva zo zásady rovnosti zaobchádzania a zásady zákazu diskriminácie, ktorých dodržiavanie vyžaduje slobodné poskytovanie služieb zaručené článkom 56 ZFEÚ. Zadanie zákazky podniku nachádzajúcemu sa v členskom štáte, v ktorom prebieha zadávacie konanie, predstavuje v prípade neexistencie akejkoľvek transparentnosti rozdiel v zaobchádzaní, ktorého účinky sa prejavujú najmä v neprospech všetkých podnikov nachádzajúcich sa v iných členských štátoch, ktoré by mohli mať záujem, pretože nemajú žiadnu skutočnú možnosť prejaviť svoj záujem, a tento rozdiel v zaobchádzaní v zásade predstavuje nepriamu diskrimináciu na základe štátnej príslušnosti, ktorá je v zásade zakázaná na základe uplatnenia článku 56 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle najmä rozsudky Coname, C-231/03, EU:C:2005:487, body 17 až 19, a Belgacom, C-221/12, EU:C:2013:736, bod 37 a citovanú judikatúru).
- 39 Povinnosť transparentnosti síce automaticky neukladá povinnosť vyhlásiť verejné obstarávanie, vyžaduje však primeraný stupeň zverejnenia umožňujúci sprístupnenie konkurencii, ako aj kontrolu nestrannosti zadávacieho konania (pozri v tomto zmysle najmä rozsudok Engelmann, C-64/08, EU:C:2010:506, bod 50 a citovanú judikatúru).
- 40 Treba pripomenúť, že otázka položená v oboch veciach sa týka len rozhodnutia, ktorým orgán verejnej moci rozhodol rozšíriť pôsobnosť kolektívnej dohody na všetkých zamestnávateľov a zamestnancov daného odvetvia činnosti. Práva zamestnávateľov, ktorí sa nezúčastnili na uzatváraní tejto dohody, sú ovplyvnené len týmto rozšírením.
- 41 V dôsledku toho môže členský štát v zásade vytvoriť výlučné právo v prospech hospodárskeho subjektu tak, že rozhodne, že kolektívna dohoda zverujúca tomuto subjektu vybranému sociálnymi partnermi správu povinného doplnkového režimu sociálneho zabezpečenia zriadeného v prospech zamestnancov daného odvetvia činnosti je záväzná pre všetkých zamestnávateľov a zamestnancov tohto odvetvia činnosti, len vtedy, ak je toto rozhodnutie o rozšírení pôsobnosti kolektívnej dohody o určení jedinej správcovskej organizácie prijaté len pod podmienkou dodržania povinnosti transparentnosti.
- 42 V tejto súvislosti treba na jednej strane konštatovať, že ani vnútroštátny súd, ani francúzska vláda neuviedli možné odôvodnenia skutočnosti, že výlučné právo správy doplnkového režimu sociálneho zabezpečenia bolo udelené bez akejkoľvek formy zverejnenia.
- 43 V tomto prípade francúzska vláda tvrdí, že také podmienky, akými sa riadilo prijímanie nariadení o rozšírení sporných vo veciach samých, splňali požiadavku dodržania povinnosti transparentnosti.
- 44 Ako bolo pripomenuté v bode 39 tohto rozsudku, táto povinnosť síce automaticky neukladá povinnosť vyhlásiť verejné obstarávanie, vyžaduje však primeraný stupeň zverejnenia umožňujúci sprístupnenie konkurencii, ako aj kontrolu nestrannosti zadávacieho konania.
- 45 Ani skutočnosť, že kolektívne zmluvy a dohody a dodatky k nim sú uložené na správnom orgáne a možno sa s nimi oboznámiť na internete, ani uverejnenie stanoviska, podľa ktorého sa plánuje začatie konania o rozšírení takéhoto dodatku, v úradnom vestníku, ani možnosť akejkoľvek dotknutej osoby oznámiť svoje pripomienky v nadväznosti na toto uverejnenie, však nepredstavujú, a to ani ak sú posudzované spoločne, primeraný stupeň zverejnenia umožňujúci zabezpečenie toho, aby mohli dotknuté subjekty v súlade s cieľmi povinnosti transparentnosti prejaviť svoj záujem, pokiaľ ide o správu režimu sociálneho zabezpečenia sporného vo veciach samých predtým, ako bude úplne nestranné prijaté rozhodnutie o rozšírení. Dotknuté osoby totiž majú na oznámenie svojich pripomienok len lehotu pätnástich dní, čo je značne menej, ako sú lehoty upravené s výnimkou naliehavých prípadov v článkoch 38, 59 a 65 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/18/ES

z 31. marca 2004 o koordinácii postupov zadávania verejných zákaziek na práce, verejných zákaziek na dodávku tovaru a verejných zákaziek na služby (Ú. v. EÚ L 134, s. 114; Mim. vyd. 06/007, s. 132), zmenenej a doplnenej nariadením Komisie (EÚ) č. 1251/2011 z 30. novembra 2011 (Ú. v. EÚ L 319, s. 43), ktorá v tejto veci nie je uplatniteľná, no môže v tejto súvislosti slúžiť ako referenčný rámec. Okrem toho podľa pripomienok, ktoré predložila francúzska vláda na pojednávaní pred Súdny dvorom, sa príslušný minister obmedzuje na jednoduchú kontrolu zákonnosti. Zdá sa teda, že existencia výhodnejšej ponuky, o ktorej by dotknutá osoba informovala uvedeného ministra, nemôže zabrániť rozšíreniu tejto dohody, čo preveriť prináleží vnútroštátnemu súdu.

- 46 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na otázku položenú v oboch veciach odpovedať, že povinnosť transparentnosti, ktorá vyplýva z článku 56 ZFEÚ, bráni tomu, aby členský štát rozšíril pôsobnosť kolektívnej dohody uzatvorenej organizáciami zastupujúcimi zamestnávateľov a zamestnancov určitého odvetvia činnosti, ktorou sa jedinému hospodárskemu subjektu vybratému sociálnymi partnermi zveruje správa povinného doplnkového režimu sociálneho zabezpečenia zriadeného v prospech zamestnancov, na všetkých zamestnávateľov a zamestnancov daného odvetvia činnosti, pokiaľ vnútroštátna právna úprava nestanovuje primerané zverejnenie umožňujúce príslušnému orgánu verejnej moci v plnom rozsahu zohľadniť predložené informácie týkajúce sa existencie výhodnejšej ponuky.

O obmedzení časových účinkov tohto rozsudku

- 47 Francúzska vláda vo svojich písomných pripomienkach navrhuje, aby Súdny dvor obmedzil časové účinky tohto rozsudku v prípade, že by usúdil, že opatrenia na zverejnenie, aké sprevádzali prijatie nariadení o rozšírení, sporných vo veciach samých, nespĺňajú požiadavky vyplývajúce z povinnosti transparentnosti. Toto obmedzenie by malo umožniť, aby mohli tieto nariadenia o rozšírení naďalej vyvolávať svoje účinky až do konca prebiehajúceho obdobia, upraveného dotknutými režimami, a aby sa účinky tohto rozsudku uplatňovali len na podobné kolektívne dohody rozšírené po vyhlásení tohto rozsudku.
- 48 Táto vláda na jednej strane tvrdí, že spochybnenie zovšeobecnenej povinnosti uzatvoriť zmluvu s jedinou správcovskou organizáciou určenou sociálnymi partnermi v rámci existujúcich doplnkových režimov sociálneho zabezpečenia by malo vážne dôsledky, pretože popri 142 000 a 117 476 zamestnancoch v odvetví nehnuteľností a v odvetví pekársstva a cukrárstva by sa týkalo približne 2 400 000 zamestnancov zo všetkých profesijných odvetví. Vyplýval by totiž z neho zásah do zásady vzájomného podieľania sa na rizikách, aká bola zavedená a ktorá je obzvlášť dôležitá v rámci týchto režimov vyznačujúcich sa vysokým stupňom solidarity, čo by ovplyvnilo ich finančnú rovnováhu, ako aj záruky, ktoré upravujú. V dôsledku toho by toto spochybnenie zasiahlo do krytia, ktoré majú dotknutí zamestnanci v súčasnosti v rámci týchto režimov. Okrem toho by mohlo spôsobiť spory v masívnom rozsahu na vnútroštátnych súdoch.
- 49 Na druhej strane dotknuté subjekty konali v dobrej viere pri prísnom dodržaní platnej vnútroštátnej právnej úpravy, najmä pokiaľ ide o povinnosť periodického preskúmania – prinajmenšom raz za päť rokov – dohôd o určení správcovskej organizácie, pričom nemali vedomosť o tom, že bola porušená povinnosť transparentnosti.
- 50 V tejto súvislosti treba uviesť, že podľa ustálenej judikatúry môže Súdny dvor iba celkom výnimočne dospieť k obmedzeniu možnosti všetkých dotknutých osôb odvolávať sa na ustanovenie, ktoré vyložil, s cieľom spochybníť právne vzťahy, ktoré vznikli v dobrej viere (pozri najmä rozsudok *Transportes Jordi Besora*, C-82/12, EU:C:2014:108, bod 41 a citovanú judikatúru). Uplatnenie tejto judikatúry v kontexte vecí samých si však vyžaduje zohľadniť špecifiká práva verejných zákaziek, ako aj veľmi osobitnú povahu situácie, o ktorú ide vo veciach samých.

- 51 V oblasti verejných zákaziek totiž články 2d a 2f smernice Rady 89/665/EHS z 21. decembra 1989 o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa uplatňovania postupov preskúvania v rámci verejného obstarávania tovarov a prác (Ú. v. ES L 395, s. 33; Mim. vyd. 06/001, s. 246), zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2007/66/ES z 11. decembra 2007 (Ú. v. EÚ L 335, s. 31), chápané z hľadiska odôvodnení 25 až 27 smernice 2007/66, umožňujú členským štátom za určitých podmienok obmedziť možnosť podať opravný prostriedok proti zmluvám, pri ktorých uzatvorení bolo porušené právo Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok MedEval, C-166/14, EU:C:2015:779, body 34 a 35). Z toho vyplýva, že za určitých okolností môže záujem na zabránení právnej neistote odôvodniť uprednostnenie stability už vykonaných zmluvných situácií pred dodržaním práva Únie.
- 52 V tomto prípade je zachovanie účinkov rozhodnutí o rozšírení sporných vo veciach samých odôvodnené najmä vzhľadom na situáciu zamestnávateľov a zamestnancov, ktorí na základe sporných rozšírených kolektívnych zmlúv podpísali zmluvu o doplnkovom sociálnom zabezpečení patriacu do obzvlášť citlivého sociálneho kontextu. Keďže títo zamestnávatelia a zamestnanci neboli priamo zapojení do konania o rozšírení, treba určiť, že uzatvorili zmluvné záväzky, ktoré im priznávajú záruky doplnkového sociálneho zabezpečenia, a to na základe právnej situácie, ktorú Súdny dvor spresnil, pokiaľ ide o konkrétny dosah povinnosti transparentnosti vyplývajúcej z článku 56 ZFEÚ, až v tomto rozsudku.
- 53 Za podmienok, ktoré sú špecifické pre veci samé, treba usúdiť, že účinky tohto rozsudku sa nebudú vzťahovať na kolektívne dohody týkajúce sa určenia jedinej organizácie na správu doplnkového režimu sociálneho zabezpečenia, o ktorých orgán verejnej moci pred dátumom vyhlásenia tohto rozsudku rozhodol, že sú záväzné pre všetkých zamestnávateľov a zamestnancov daného odvetvia činnosti, čím nie sú dotknuté súdne opravné prostriedky podané pred týmto dátumom.

O trovách

- 54 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veciach samých incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaniach pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

Povinnosť transparentnosti, ktorá vyplýva z článku 56 ZFEÚ, bráni tomu, aby členský štát rozšíril pôsobnosť kolektívnej dohody uzatvorenej organizáciami zastupujúcimi zamestnávateľov a zamestnancov určitého odvetvia činnosti, ktorou sa jedinému hospodárskemu subjektu vybranému sociálnymi partnermi zveruje správa povinného doplnkového režimu sociálneho zabezpečenia zriadeného v prospech zamestnancov, na všetkých zamestnávateľov a zamestnancov daného odvetvia činnosti, pokiaľ vnútroštátna právna úprava nestanovuje primerané zverejnenie umožňujúce príslušnému orgánu verejnej moci v plnom rozsahu zohľadniť predložené informácie týkajúce sa existencie výhodnejšej ponuky.

Účinky tohto rozsudku sa nevzťahujú na kolektívne dohody týkajúce sa určenia jedinej organizácie na správu doplnkového režimu sociálneho zabezpečenia, o ktorých orgán verejnej moci pred dátumom vyhlásenia tohto rozsudku rozhodol, že sú záväzné pre všetkých zamestnávateľov a zamestnancov daného odvetvia činnosti, čím nie sú dotknuté súdne opravné prostriedky podané pred týmto dátumom.

Podpisy